Abstrakt

Agresivita, jež se vyskytuje při obraně hnízdního teritoria před jedinci jiného druhu, bývá nazývána mezidruhovou teritorialitou a patří k hlavním faktorům ovlivňující soužití dvou blízce příbuzných druhů. Mezidruhovou teritorialitu nejčastěji pozorujeme v případě, kdy se areály dvou dříve oddělených druhů dostanou do sekundárního kontaktu (sympatrie). Přestože je toto téma velmi oblíbené u studií zabývajících se ekologií a chováním ptáků, existuje poměrně málo prací se zaměřením na druhy, u kterých dochází k hybridizaci a kopírování zpěvů.

Ve své práci se zabývám systémem dvou blízce příbuzných druhů pěvců - slavíkem obecným (*Luscinia megarhynchos*) a slavíkem tmavým (*Luscinia luscinia*). Oba druhy se oddělily před 1,8 mil. let, mají velmi podobný vzhled i ekologické nároky a jejich areály se překrývají v úzkém pásu táhnoucím se napříč střední Evropou. Bylo zjištěno, že v sympatrické oblasti dochází k jejich vzájemnému křížení, mezidruhovému kopírování zpěvu (u slavíka tmavého se vyskytují tzv. smíšení zpěváci přejímající části zpěvu z repertoáru slavíka obecného) a k posunu morfologických znaků (výraznější u slavíka obecného). Zároveň se tyto druhy mírně liší tělesnou velikostí (větší u slavíka tmavého). Všechny tyto indicie naznačují, že mezi druhy dochází k agresivním střetům, ve kterých by mohl vítězit slavík tmavý.

Cílem mé práce bylo zjistit, zda jsou druhy vůči sobě teritoriální, který z nich je v mezidruhových střetech agresivnější a tím pádem i úspěšnější. K zodpovězení těchto otázek jsem využil playbackové experimenty, které byly provedeny v terénu v sympatrické zóně. Podařilo se mi potvrdit, že oba druhy jsou mezi sebou teritoriální. Navzdory původním představám, že slavík tmavý vítězí v mezidruhových střetech, z mých výsledků vychází, že míra agresivity se mezi druhy v reakcích na heterospecifický podnět neliší, tudíž teritorialita by mohla být symetrická. Zdá se, že slavík tmavý není tím dominantním druhem (např. větší tělesná velikost nemusí znamenat dominanci), jak se původně předpokládalo. Dále jsem zjistil, že slavík obecný reaguje agresivněji na smíšený zpěv slavíka tmavého než na čistý zpěv tohoto druhu. Nějaký adaptivní význam smíšeného zpěvu v interakcích mezi samci by mohl spočívat v lepším rozdělení prostoru mezi jedinci.